

Dr. ASLAN DELİCE

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

**DEMOKRASİ, PARTİLER
VE
SİYASETİN FİNANSMANI**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	XI
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM DEMOKRASİ

I. DOĞRUDAN DEMOKRASİ: ATİNA.....	9
II. TEMSİLİ DEMOKRASİ	13
III. DEVLET VE DEMOKRASİ İLİŞKİSİ	15
IV. ULUSLARARASI İLİŞKİLER BAĞLAMINDA DEMOKRASİ.....	17
V. ULUSAL ÖLÇEKTE DEMOKRASİ	20
VI. DEMOKRASİ: BİR SERAP	23
VII. BİÇİMSSEL KARAR ALMA SÜRECİ OLARAK DEMOKRASİ.....	26
VIII. DEMOKRATİK CAZİBENİN KÖKENİ.....	29
IX. TEMEL ÇELİŞKİ: ÖZGÜRLÜK MÜ EŞİTLİK Mİ?	30
X. TEMSİL.....	32
A. Temsil Türleri	35
1. Varoluşsal Temsil	35
2. Vekâlet	36

3. Siyasal/Serbest Temsil.....	37
B. Temsilci: Halkın Hizmetçisi mi? Seçilmiş Efendi mi?.....	39

İKİNCİ BÖLÜM SİYASİ PARTİLER

I. ABD İÇİN KÖKEN VE TARİHÇE.....	46
II. İNGİLTERE İÇİN KÖKEN VE TARİHÇE.....	48
III. SİYASİ PARTİLERİN ANAYASALARA DAHİL OLMASI.....	50
IV. GÜVENSİZLİĞİN BOYUTU VE YAYGINLIĞI.....	52
V. SİYASİ PARTİLERİN TEMEL İŞLEVLERİ.....	54
VI. ÖRGÜTLENME İHTİYACINDAN OLİGARŞİK YAPIYA GEÇİŞ.....	57
VII. ÖZEL HUKUK/KAMU HUKUKU AYRIMINDA SİYASİ PARTİLER.....	59
VIII. PARTİ İÇİ DEMOKRASİ.....	61
IX. TÜRKİYE ÖRNEĞİ: DEMİRDEN KAFES/SİYASİ PARTİLER YASASI.....	62
X. SİYASİ PARTİ TÜRLERİ.....	65
A. Nitelik ve İşlevlerine Göre Parti Türleri.....	66
1. Kadro/Seçkin Partileri.....	66
2. Kitle Partileri.....	66
3. İdeoloji Partileri.....	67
4. Herkese Hitap Eden Parti (Catch-All Party).....	68
5. Tekel Partiler (Cartel Party).....	69
6. ABD Patron Partileri.....	71
B. Nicelik Ölçütüne Göre Parti Türleri.....	74
1. Büyük Parti.....	75
2. Küçük Parti.....	75
3. Yeni Parti.....	75
XI. SEÇİMLER.....	75

A. Ön Seçimler.....	77
B. Ön Seçim Türleri	78
1. Açık Ön Seçimler	78
2. Kapalı Ön Seçimler	79
3. Örtülü Ön Seçimler (Blanket Primary)	79
4. Caucuses	80
C. Ön Seçim Uygulamaları.....	80
1. ABD.....	80
2. İngiltere	83
3. Kanada.....	84
4. Avustralya	85
5. Yeni Zelanda.....	85
6. Diğer Örnekler.....	86

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİYASETİN FİNANSMANI

I. TEMEL İLKELER.....	87
A. Aday ve Partilerin Kaynak İhtiyacı.....	87
B. Siyaset Para İlişkisi İçin Yol Haritası.....	90
II. PARTİ GELİRLERİ.....	91
A. Üyelik Aidatı.....	91
B. Ticari İşletmeler	93
C. Parti Vergileri.....	95
D. Bağışlar	96
1. Bağış	97
2. Kapsam Dışında Kalan Yardımlar	97
3. Bağış Türleri.....	98
a. Şirket Bağışları.....	98
b. Kamu veya Yarı Kamu Nitelikli Kurumların Bağışları.....	101

c. Sendika Bağışları.....	102
d. İsimsiz Bağışlar.....	103
e. Yabancı Bağışlar.....	107
III. BAĞIŞ SINIRLAMALARI.....	111
A. ABD.....	113
B. Kanada.....	116
C. Yeni Zelanda.....	116
D. Diğer Ülkeler.....	117
E. Türkiye.....	118
IV. HAZİNE YARDIMLARI.....	119
A. Tarihçe.....	119
B. Kuramsal Çerçeve.....	119
C. Pratik Gayeler	123
D. Olumsuz Etkiler	123
V. HAZİNE YARDIMLARININ TAHSİS EDİLMESİNDEKİ ÖLÇÜTLER.....	127
VI. YARDIM EŞİĞİ.....	128
VII. YARDIM TÜRLERİ.....	130
A. Doğrudan Yardımlar	130
1. Parlamento Gruplarına Yardımlar	130
a. İngiltere	131
i. Kolay Para (Short Money)	132
ii. Siyaset Geliştirme Ödeneği (Policy Development Grants).....	132
iii. Cranborne Money.....	133
b. ABD.....	134
c. Kanada.....	134
d. Avustralya	135
e. Yeni Zelanda.....	135
2. Partilere Yapılan Yardımlar	135
3. Adaylara Yapılan Yardımlar.....	137

---

4. Türkiye’de Doğrudan Hazine Yardımları.....	138
5. Yardımların Azami Haddi	141
B. Dolaylı Yardımlar.....	142
1. Ücretsiz Yayın Desteği.....	142
2. Vergi Teşvikleri.....	146
3. Dolaylı Yardımlarda Türkiye	148
a. Yayın Desteği	148
b. İlan ve Afişler İçin Yer Gösterme	153
VIII. HARCAMA SINIRLARI.....	153
A. Tarihçe.....	155
B. Dönüm Noktası: FECA.....	156
C. Geri Adım: Sermayenin Siyasete Serbest Girişi.....	158
D. Harcama Kalemleri	160
1. ABD.....	162
2. İngiltere	163
3. Kanada.....	165
4. Yeni Zelanda.....	165
5. Kore	166
6. Japonya	166
7. İtalya.....	166
8. Diğer Avrupa Ülkeleri.....	166
9. Türkiye	167
IX. ÜÇÜNCÜ TARAFLAR VE BASKI GRUPLARI	168
A. Kanada.....	170
B. İngiltere	172
C. Yeni Zelanda.....	173
D. Avustralya	173
E. ABD.....	173
X. DENETİM İÇİN ÖN ŞART: ŞEFFAFLIK	176
A. Kayıt Eşiği.....	179

B. Kimlik Açıklama Eşiği.....	180
XI. ETKİN DENETİMİN ASLİ ARACI: YAPTIRIMLAR.....	183
A. Bağlı Dernek, Vakıf ve Araştırma Enstitüleri.....	185
B. Türkiye’de Siyasi Partilerin Mali Denetimi.....	186
C. Bağımsız Kurullar.....	187
XII. SİYASAL SUÇLAR.....	190
A. Rüşvet, Baskı ve Tehditle Oy Temin Etme.....	191
B. Yabancıardan Bağış Kabul Edenler.....	193
C. Yayın Yasağı.....	193
D. Gizlilik.....	194
E. Posta ya da Vekil Aracılığıyla Oy Kullanma.....	195
F. Birden Fazla Oy Kullanma.....	195
G. Siyasal Özgürlüklere Müdahale.....	196
H. İzin Verme Yükümlülüğü.....	196
I. Seçim Pusulası veya Aday Evrakının Tahribi/Tahrifi Suçları.....	196
J. Dilekçenin Geri Çekilmesi.....	197
K. Ayrımcılık Suçları.....	197
L. Nüfuz ve Yetkinin Kötüye Kullanılması.....	198
M. Atanma Sözü.....	199
N. İsimlerin İfşa Edilmesi.....	200
O. Başkası Adına Bağış.....	200
P. Harcama Sınırlarının Aşılması.....	200
Q. Hazine Yardımlarının Amacı Dışında Kullanılması.....	202
R. Yanlış Beyan.....	202
S. Pankart ve Afiş Asma.....	203
T. Türkiye’de Seçim Suçları.....	204
SONUÇ.....	207
KAYNAKÇA.....	223
KAVRAM DİZİNİ.....	245